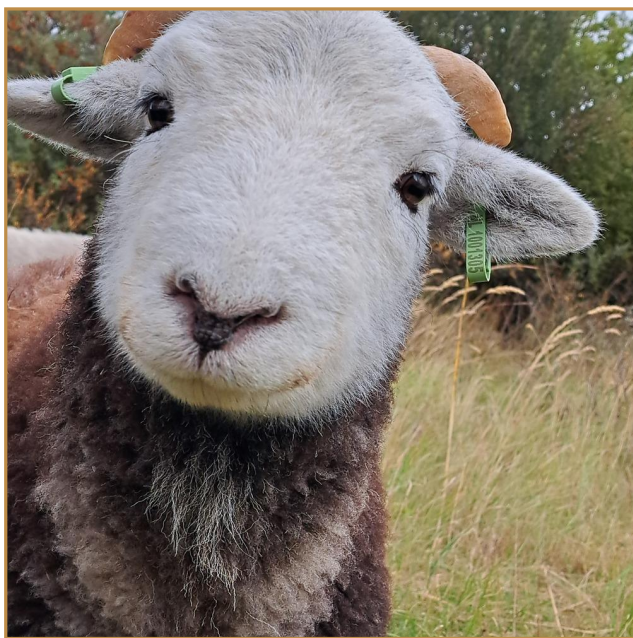

De hamel als gezelschapsdier

Waarom gecasteerde rammen zulke leuke, waardevolle en verrassende schapen kunnen zijn

EEN WARM EN PRAKTISCH BOEKJE

SAMENGESTELD DOOR

Klaas & Paula

The Shepherd & Shepherdess of Herdwicks van de Westkust

Voor wie dit boekje is

Dit boekje is voor iedereen die droomt van een paar schapen in de wei en graag wil kennismaken met een dier vol karakter. De voorbeelden komen vaak uit onze Herdwickkudde, maar de kern geldt voor hamels van allerlei rassen.

Onze boodschap

Hamels zijn nog relatief onbekend, terwijl ze juist ontzettend leuke schapen zijn: als rustig lid van een kudde of samen in een klein groepje bij huis. Ze zijn lief, gezellig en verdienen allemaal een fijn thuis.

Wat is een hamel?

Een hamel is een gecastreerde ram: een mannelijk schaap dat zich niet meer kan voortplanten. Hij blijft natuurlijk wél een schaap, met dezelfde behoefte aan soortgenoten, ruimte, ruwvoer, veiligheid en goede gezondheidszorg.

Na castratie neemt de invloed van mannelijke hormonen geleidelijk af. Veel hamels worden daardoor als rustig en stabiel ervaren. Hun persoonlijkheid blijft natuurlijk belangrijk: de één is meteen nieuwsgierig, de ander kijkt eerst rustig de kat uit de boom.

Castratie met veel aandacht voor comfort

Bij Herdwicks van de Westkust gebeurt castratie door de dierenarts. De rammetjes krijgen een volledige narcose, plaatselijke verdoving en pijnstilling die ook na de ingreep doorwerkt. De dierenarts verwijdert de testikels. Na het wakker worden blijven ze goed onder controle; met deze combinatie zien wij doorgaans weinig hinder en sluiten ze snel weer aan bij hun maatje of kudde.

In Engeland wordt castratie vaak in de eerste levensweek door de shepherd zelf uitgevoerd, veelal met een elastisch ringetje om de balzak, bijvoorbeeld op dag 3 tot 5. De Britse regels staan dit in de eerste week toe. Ook daar groeit de aandacht voor extra pijnbestrijding: de hogere welzijnsstandaard van de RSPCA vraagt langdurige pijnstilling bij iedere castratie. Methoden verschillen, maar zorgvuldig werken, stress beperken en goed observeren staan steeds voorop. [5, 12]

Tien leuke pluspunten van hamels

1 Echte lieverds

Veel hamels zijn vriendelijk, zachttaardig en heerlijk gezelschap in de wei.

2 Vaak heel tam

Hamels die rustig en positief met mensen opgroeien, kunnen opvallend aanhankelijk en knuffelig worden.

3 Een rustig, stabiel karakter

Zonder de rol van dekram ervaren veel houders hun hamels als gelijkmatige en ontspannen kuddeleden.

4 Ieder zijn eigen persoonlijkheid

De één is bedachtzaam, de ander nieuwsgierig of speels; juist die verschillen maken het contact leuk.

5 Jarenlang een vertrouwd gezicht

Een hamel kan lang op dezelfde plek in een passende groep blijven en zo echt bij het erf en de mensen gaan horen.

6 Een prachtige volle vacht

Een hamel steekt geen energie in de dekperiode of het grootbrengen van lammeren. Daardoor kan hij vaak een bijzonder rijke, volle vacht ontwikkelen.

7 Geen onverwachte lammeren

Een hamel kan geen ooien drachtig maken. Dat geeft rust wanneer je bewust niet wilt fokken.

8 Een vaste plek in de kudde

Omdat hij geen rol als dekram heeft, kan een hamel vaak het hele jaar in een passende, stabiele groep blijven.

9 Een leuke rol tussen andere schapen

Sommige hamels zijn rustige kameraden, natuurlijke leiders of zorgzame 'oppasooms' voor jongere dieren.

10 Je geeft een dier perspectief

Door bewust voor hamels te kiezen, help je mee om mannelijke schapen als gewaardeerde gezelschapsdieren zichtbaar te maken.

Ons gezamenlijke project voor hamels

Wij zijn Klaas en Paula van Herdwicks van de Westkust. Onze hamel-missie is een gezamenlijk project, gegroeid uit het dagelijkse leven met onze dieren. Paula begon ooit met twee hamels; Klaas had Herdwicks van de Westkust al opgebouwd. Toen onze levens en onze kudde samenkwamen, zagen we allebei hoe gemakkelijk hamels over het hoofd worden gezien.

Mensen vroegen bijna automatisch naar ooiën. Sommigen wisten niet eens wat een hamel was, laat staan hoe lief, rustig en gezellig hij kan zijn. Onze hamel-missie gaat daarom niet alleen over onze eigen Herdwicks, maar over meer waardering voor hamels van allerlei rassen.

Op onze kleine woonboerderij in Ouddorp leven ooiën, rammen en hamels van verschillende leeftijden. We kennen ze allemaal bij naam. Ze zijn verschillend, maar voor ons even waardevol. Dieren die vanaf hun geboorte sterk bij elkaar horen, proberen we zoveel mogelijk samen te houden. Geen van onze lammeren gaat naar de slacht; dieren die vertrekken, plaatsen we alleen waar we vertrouwen hebben in hun verzorging.

Onze hamel-missie

Niet alleen om voor onze eigen Herdwicks een goed thuis te vinden, maar om de waardering voor hamels van alle rassen te vergroten. Wij willen dat zij worden gezien om hun karakter, hun gezelligheid en de plek die zij in een kudde kunnen innemen.

MEER BEWUSTWORDING

Veel mensen vragen automatisch naar ooiën. Door het verhaal van de hamel te vertellen, ontstaat ruimte om anders te kiezen.

MEER WAARDERING

Wie hun rustige aard, sociale band en eigen persoonlijkheid leert kennen, ziet een volwaardig gezelschapsschaap.

FOREVER HOME

Een passend, blijvend thuis in een kleine groep of kudde, met aandacht voor veiligheid, gezelschap en goede zorg.

Bobbie, het gezicht van onze hamel-missie

Bobbie is één van onze eigen Herdwickhamels en het levende symbool van onze hamel-missie. Hij werd geboren met een overbeet. Dat maakt hem voor ons niet minder mooi of minder waardevol. Juist zijn eigenheid laat zien waar deze missie om draait: kijk niet alleen naar een fokdoel of naar wat afwijkt, maar leer het dier zelf kennen.

Bobbie is nieuwsgierig, aanhankelijk en helemaal onderdeel van onze kudde. Met zijn vriendelijke gezicht helpt hij ons het verhaal te vertellen van de vele hamels die nog te vaak worden overgeslagen, terwijl zij zoveel karakter, rust en gezelligheid kunnen brengen.

Bobbie staat symbool voor iedere hamel

Niet als tweede keus, maar als een volwaardig en geliefd schaap dat gezien mag worden om wie hij is.

Wat wij in onze kudde zien

Ook in onze eigen kudde leven hamels. Wij ervaren veel van hen als lieve, rustige en stabiele dieren. Ze komen graag kijken wat we doen en sommige halen met plezier een kriebel of knuffel. Hun vriendelijke nieuwsgierigheid maakt het dagelijks contact voor ons bijzonder.

Onze hamels voelen zich goed thuis tussen oaien en jongere schapen. Omdat wij niet met hen fokken, kunnen zij vaak deel blijven uitmaken van een vaste groep. Ze ontwikkelen zich tot indrukwekkende volwassen Herdwicks met een volle vacht, maar behouden tegelijk die zachte, nieuwsgierige uitstraling waar wij zo van houden.

*“Lieve, rustige en stabiele dieren,
ieder met een eigen karakter.”*

Andere hamel-eigenaren en hun ervaringen

● Baruch & Bruce

Twee broers die samen verhuisden. Hun eigenaren wandelen met hen op de dijk en noemen hen tam, aanhankelijk en ontzettend gezellig.

● Bas & Brian

Hun gezin stond eerst op de lijst voor twee ooien, maar gaf twee hamels een kans. Ze zijn zachtaardig, nieuwsgierig en goed benaderbaar gebleven.

● Boaz & Benjamin

In Limburg kregen zij de bijnaam 'oppasooms': de lammetjes liggen bij hen en klimmen soms zelfs op hun rug.

● Abel

Hij kijkt eerst even de kat uit de boom, maar na een paar kriebels komt zijn aanhankelijke kant tevoorschijn.

● Nero

Op een kleine camping loopt hij kalm tussen dieren en bezoekers. Zijn verzorgers noemen hem 'Mr Cool Guy': rustig, vertrouwd en een echte gentleman.

● Andy

Een superlieve hamel en natuurlijke leider. Hij kent het ochtendritueel, komt nieuwsgierig kijken en blijft rustig bij de hoefverzorging.

Wist je dat? Schapen stemmen veel van hun gedrag op elkaar af. In een kudde gaan dieren vaak ongeveer tegelijk grazen, rusten of in beweging komen. Dat helpt de groep bij elkaar te blijven. [4, 8]

Wendy: hamels als ideale gezelschapsschapen

“Wethers offer the most reliable, safe and rewarding experience of living with sheep.”

WENDY THOMPSON

Wendy Thompson, bekend als The Shepherdess in the Shed, houdt zelf al jaren hamels en zet zich al ongeveer tien jaar via de Britse groep Sheep As Pets in voor schapen als gezelschapsdier. Zij vat hun voordelen samen in zeven punten. [9]

Rustig en voorspelbaar

Vaak vriendelijk en gelijkmatig door het jaar heen.

Geen fokdruk

Geen dekseizoen, dracht of onverwachte lammeren.

Minder managementstress

Meer aandacht voor contact en welzijn.

Goed in kleine kuddes

Past vaak goed bij verschillende leeftijden.

Minder fokgerelateerde risico's

Geen dracht, aflammeren of strijd als dekramp.

Sterke band met mensen

Geniet vaak van rust, verzorging en vaste routines.

Langdurige stabiliteit

Jarenlang een vertrouwde en plezierige metgezel.

Wendy's kern

Een hamel kan jarenlang een rustige, herkenbare en plezierige metgezel zijn.

Grace en haar therapiehamels

“They seem to know who needs emotional support and who doesn’t.”

GRACE OLSON

Grace Olson van HeavenStone Healing in West Yorkshire is therapeut en auteur. Haar kudde therapiedieren bestaat vrijwel helemaal uit hamels. De schapen spelen een rol tijdens gesprekken en sessies met mensen die emotionele steun nodig hebben en waren meerdere keren te zien in de Britse televisieserie The Yorkshire Vet. [1-3]

Grace ziet bij iedere hamel een eigen persoonlijkheid. Bij vrolijk bezoek kunnen haar schapen speels zijn, terwijl zij bij iemand die verdrietig is juist stil en rustig blijven staan. Die kalme aanwezigheid ervaart zij als troostend.

Zij kiest bewust voor hamels: geen ongewenste dracht wanneer een buurtram uitbreekt en volgens haar een gelijkmatiger karakter door het jaar heen. De dieren leven bovendien prettig samen met haar paarden. Met haar kinderboeken wil Grace kinderen op een andere manier naar schapen laten kijken.

Een dier dat zijn gedrag afstemt

Speels bij vrolijk bezoek, stil en dichtbij wanneer iemand verdrietig is. Juist die rustige gevoeligheid maakt de hamels volgens Grace zo bijzonder in haar therapeutische werk.

Welzijn begint bij gezelschap. Schapen zijn uitgesproken sociale dieren. Isolatie van de kudde veroorzaakt stress; gezelschap van de eigen soort hoort bij normaal gedrag en goed welzijn. [4, 5]

Dierenwelzijn in het dagelijks leven

De Code voor goed houderschap schapen en geiten beschrijft wat een zorgvuldige houder dagelijks doet om recht te doen aan de lichamelijke én geestelijke behoeften van zijn dieren. Voor hamels zijn vooral de volgende uitgangspunten belangrijk. [10]

1 Nooit alleen

Schapen vormen hechte sociale groepen. Houd daarom minimaal twee schapen samen; ook mannelijke dieren hebben ten minste één soortgenoot nodig.

2 Dagelijks rustig kijken

Observeer de hele kudde én ieder individu. Let op rust of onrust, grazen, herkauwen, afzondering, onderlinge omgang en veranderingen in het normale patroon.

3 Toegang tot buiten

Weidegang of een uitloop geeft ruimte voor natuurlijk gedrag, beweging en het volgen van het ritme van de kudde.

4 Passende beschutting

Zorg voor een droge ligplaats en bescherming die past bij ras en omstandigheden. Voor sobere rassen is schaduw bij warmte minstens zo belangrijk als beschutting tegen slecht weer.

5 Blijven leren

Een goede houder verdiept zich in de behoeften van schapen, vraagt hulp wanneer dat nodig is en blijft openstaan voor nieuwe inzichten.

6 Verantwoord overdragen

Bij verhuizing horen volledige informatie over het dier, zijn maatje, voer, verzorging, afrastering en gewoonten én vertrouwen in de nieuwe plek.

De rustige dagelijkse ronde is belangrijk. Juist doordat je weet hoe ieder dier normaal eet, rust en contact zoekt, vallen kleine veranderingen eerder op.

Een veilige en schaapvriendelijke omgeving

Afrastering op maat Pas hoogte, draadafstand en maaswijdte aan op het ras. Voorkom dat kop, horens of poten in het hekwerk vast kunnen raken.

Een veilige weide Verwijder gevaarlijke voorwerpen en let op begroeiing die schadelijk kan zijn. Controleer de omheining regelmatig op beschadigingen en openingen.

Een goede rustplek Vermijd losse uitsteeksels en andere risico's. Zorg voor voldoende strooisel, licht en ventilatie en voor een plek waar alle dieren droog kunnen liggen.

Schoon water Drinkvoorzieningen moeten schoon, goed bereikbaar en betrouwbaar zijn. Controleer dagelijks of ieder dier daadwerkelijk kan drinken.

Ruwvoer als basis Langvezelig ruwvoer zoals gras en passend hooi vormt de basis. Geef aanvullend voer alleen wanneer dat nodig is en voorkom overvoeren, zeker bij sobere rassen.

Vacht en hoeven Jaarlijks scheren is belangrijk voor het welzijn. Controleer hoeven regelmatig; de benodigde verzorging hangt mede af van de natuurlijke slijtage.

Rustige omgang Niet opjagen of dwingen. Voorspelbare handelingen, geduld en positieve ervaringen maken dagelijkse verzorging veiliger voor mens en dier.

Een veilige omgeving voorkomt veel problemen. Kijk niet alleen naar wat een schaap nodig heeft, maar ook naar waar het verstrikt kan raken, zich kan verwonden of onvoldoende kan rusten. [10]

Een rijk en interessant schaapleven

Schapen zijn nieuwsgierige denkers

Ze herkennen gezichten, onthouden routines, bouwen sterke sociale banden op en leren van rustige herhaling. Verrijking betekent niet dat een schaap voortdurend vermaakt moet worden. Het gaat om ruimte om te kiezen, te onderzoeken en natuurlijk gedrag te laten zien. [11]

Sociaal

Een stabiele groep, keuze in gezelschap en genoeg ruimte om elkaar ook te ontwijken.

Voedsel zoeken

Afwisselende graashoogtes, veilige takken en kleine zoekmomenten maken eten interessanter.

Omgeving

Verschillende ondergronden, terrein, schuilplekken en veilige obstakels nodigen uit tot bewegen.

Leren

Eenvoudige aanwijzingen, rustige training en nieuwe voorwerpen bouwen vertrouwen op.

Zintuigen

Geur, aanraking, geluid en zicht zorgen voor zachte afwisseling en nieuwsgierigheid.

Rustige vernieuwing

Laat ieder schaap in zijn eigen tempo kijken, ruiken en kiezen.

Vijf ideeën voor tien minuten

Geef wilgentakken om aan te knabbelen. Wilg bevat natuurlijke salicylaten, maar vervangt geen pijnstilling van de dierenarts.

Zet een mineralenemmer of zoutblok neer dat speciaal voor schapen is samengesteld.

Controleer de onderste oogleden op bleekheid. Dit kan wijzen op bloedarmoede door bloedzuigende wormen.

Ga even rustig bij de schapen zitten en geef ze persoonlijke aandacht.

Pluk een handje veilige kruiden, zoals paardenbloemblad of weegbree, en geef dit uit de hand als speciale traktatie.

Een nieuw thuis

Een nieuwe hamel hoeft niet meteen aan je hand te komen. Verhuizen, een onbekende wei en nieuwe kuddegenoten kosten energie. Geef dieren tijd en laat hun vaste maatje waar mogelijk meeverhuizen.

1 Voorspelbaarheid

Werk met vaste tijden en rustige bewegingen; voorspelbaarheid geeft vertrouwen.

2 Laat hem kiezen

Ga regelmatig zonder doel in of naast de wei zitten en laat de dieren zelf naderen.

3 Rustig contact

Laat contact op zijn tempo ontstaan. Beloon kalm gedrag en voorkom stoeien of duwen, vooral bij jonge dieren die later zwaar en sterk worden.

4 Een passend extraatje

Voer de hamel geen schapenmuesli maar enkel ruwe schapenbrok als extraatje.

Praktisch in Nederland

Ook met twee hobbyschapen ben je officieel dierhouder. Regel de administratie voordat de dieren komen.

- **UBN** Voor iedere locatie waar schapen worden gehouden is een Uniek Bedrijfsnummer nodig, ook bij hobbydieren. [6]
- **I&R;** Schapen moeten individueel worden geregistreerd en elektronisch geïdentificeerd. [7]
- **Identificatiemiddelen** In Nederland moeten schapen twee goedgekeurde identificatiemiddelen hebben. [7]
- **Verplaatsingen** Aan- en afvoer en andere relevante gebeurtenissen moeten volgens de actuele RVO-regels worden gemeld.
- **Welzijn** Je moet dieren beschermen tegen onder andere extreem weer en passende verzorging en medische hulp bieden.

Controleer altijd de actuele regels. Kijk voor de meest recente informatie op de websites van RVO en NVWA.

Onze uitnodiging

Wij hopen vooral dat je voortaan even stilstaat wanneer je een gecasteerd rammetje ziet. Kijk niet alleen naar wat hij niet meer kan - fokken - maar naar alles wat hij wél kan zijn: een nieuwsgierige weidegenoot, een rustige vriend, een prachtige volwassen verschijning en een geliefd lid van de kudde.

Een hamel is geen tweede keus.

Wil je meer weten? Neem dan gerust contact met ons op via
WWW.HERDWICKSCHAPEN.NL

Bronnen en verder lezen

Verhalen en ervaringen

1. Olson, Grace. Persoonlijke e-mail aan Klaas en Paula over haar therapiehamels.
2. HeavenStone Healing. Informatie over therapie met schapen en paarden.
<https://www.heavenstonehealing.com/>
3. Grace Olson Author. About Grace en TV; informatie over kinderboeken en The Yorkshire Vet.
<https://www.graceolsonauthor.com/about> · <https://www.graceolsonauthor.com/tv>
9. Thompson, Wendy (2026). Why Wethers Make Exceptional Pet Sheep: Advantages Over Ewes and Rams. Geschreven voor Herdwicks van de Westkust - The Wether Mission.
11. Thompson, Wendy (2026). Companion Sheep Enrichment Ideas. The Shepherdess in the Shed.

Welzijn en gedrag

4. RSPCA. Sheep behaviour and needs.
<https://www.rspca.org.uk/adviceandwelfare/farm/sheep>
5. UK Government. Code of recommendations for the welfare of livestock: sheep.
<https://www.gov.uk/government/publications/code-of-recommendations-for-the-welfare-of-livestock-sheep/sheep-and-goats-welfare-recommendations>
8. MSD Veterinary Manual. Behavior of Sheep.
<https://www.msdsvetmanual.com/behavior/behavior-of-production-animals/behavior-of-sheep>
10. Platform voor de kleinschalige schapen- en geitenhouders (2012). Code voor goed houderschap schapen en geiten.
12. RSPCA. RSPCA standards justification - sheep. Achtergrond bij langdurige pijnstilling bij castratie.
<https://science.rspca.org.uk/documents/d/science/sheep-standards-justification>

Praktisch in Nederland

6. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Dierlocatie UBN registreren en wijzigen.
<https://www.rvo.nl/onderwerpen/identificatie-en-registratie-dieren/dierlocatie-ubn>
7. RVO en NVWA. Schapen en geiten merken; Wat betekent I&R; voor dierhouders?
<https://www.rvo.nl/onderwerpen/identificatie-en-registratie-dieren/schapen-en-geiten-melden/schapen-en-geiten-merken>
<https://www.nvwa.nl/onderwerpen/dier/identificatie-en-registratie-i-r/wat-betekent-i-r-voor-dierhouders>

Controleer welzijns- en wettelijke informatie altijd bij een deskundige of de bevoegde instantie.